

PRZEGUB (15) *sb*

przegub *m* (11), **przeguba** *f* (3), przegub *a.* przeguba (1); przegub *FalZioł* (8), *GlabGad* (3); przeguba *Mącz* (2), *Calep*.

e oraz *a* jasne.

sg N przegub (1), przeguba (2). ◇ [*G* przegubu. ◇ *L* przegubie.] ◇ *pl N* przeguby (2). ◇ *G* przegub(o)w (4). ◇ *A* przeguby (5). ◇ [*I* przeguby.] ◇ *L* przegubi(e)ch (1).

Sł stp brak, Cn: przeguby, Linde także XVIII w.: przegub, przeguba; poza tym XVII – XVIII w. w liczbie mnogiej.

1. *Ruchome połączenie dwóch elementów* (15) :

a. *Miejsce, w którym łączą się kości kończyn, staw; miejsce zgięcia ręki, nogi, palców (zwłaszcza jego wewnętrzna strona)* (14) : Bobki kozie/ na bolączki/ na ociekliny, na kolana, y na inſze przeguby *FalZioł* I 144b; Miękkkość á flabość ciała [*mech leśny*] ſtwardza/ mieſthcza twarde miękczy y bolączki, y twardość przegubow. *FalZioł* I 151a; VOdkę trawową gdi ktho pije/ lędzwi czyłci y zatkanie ich przeprawia/ [...] boleſci w przegubiech vſmierza *FalZioł* II 12c, I 149a, III 29d, 31b; Czemu na kolenie ſą czałzki. (–) Bowiem tam ieſth przegub ku chodowi barzo potrzebny [...]. Przeto ieſt czałzka aby kolan od vrazu bronila iakoby tarcza nieiaka *GlabGad* F3, F3; [Przegubá/ Spondylus, nodus, curvatura digitorum. *Volck* Ttt4].

[*przeguby czego: Iuncture femorum tuorum przegvby byodr thvich TomZbrudzBrul Cant 7/1.*]

przeguba między czym (pl) (1): Internodium, Przegubá między członkami *Mącz* 249a.

przeguby na czym (1): Spondyli etiam, Przeguby ná członkách. *Mącz* 410c.

przeguby w czym (1): Czemu w nogach ſą przeguby iako w biodrach/ w kolanach etc. (–) Dla richleyſzego y pewnieyſzego poſtępowania, ktore by nie bylo tak ſłufzne okrom przegubow w ſtawiech. *GlabGad* F3.

[*Zwrot: »zginać przegub«: ieſli [koń] nie zgina przegubu ktorego/ ma vraz w tymże ſtawie. Cresc 1571 685 (Linde).*]

Wyrażenie: »przeguby nożne; przeguba u nog« = suffrago Calep, Cn; articulus suffraginis Cn (2;1): nogi w nim [zielu sertula] myć/ s chebdem/ z babką/ poſila żyły y przeguby nożne. FalZioł I 141d, ††7b; Suffrago – Przeguba u nog zadnich u koni albotez u zwierząt inſzych. Calep 1026b.

Szereg: »stawy i przeguby« (1): [sertula] Stawy y przeguby nożne poſila. FalZioł ††7b.

b. *Wiązania sterowe* (1) :

Wyrażenie: »przeguby styrowe« (1): Tedy wyciągnąłszy kotwicę/ puſćili ſię ná morze/ weſpołek roſpuſćiwłszy przeguby ſtyrowe [levato artemone] (marg) ſtawy ſtyrow, ábo panwie od ſtyrow. (–) WujNT Act 27/40.

2. [*Zgięcie, skręt, linia falista:*

Zwrot: »mieć [co] w przegubie« = zginać: Ten [słoń] ſie nigdy nie kładzie/ nog nie ma w przegubie BielawMyśl C4.

Wyrażenie: »przeguby zawile«: Zatym [wąż] z ołtarza włokąc przeguby zawile Skrył ſię w rozpadłą grobów usutą moglię. StryjPoczqt 284.

a. *Załamania obfitej szaty:* Apud feminas erat curvum ornamentum, quo gressus componebatur/ odzenie thakie nořzily nařzithe wylce flothem/ yřz theřz řthyly pod przegvby podbyalo [*komentarz do Num 31/50*] *TomZbrudzBrul* 177; Królowa także między przeguby w szaty coś złotych i łańcuchów kilka i klejnotów kilkonaście była dla przygody zachowała. *KromHist* 31.

przegub u czego: Sinus Gehren Klin/ ábo przegub v řuknie *ArtNom* L8.]

Synonimy: **1.** *staw*; **2.a.** *fařd.*

Cf PRZEGUBIE

MP